

Otázka: Psychologie jako věda

Předmět: Psychologie, společenské vědy

Přidal(a): twittere

PSYCHÉ (duše) LOGOS (věda)

- psychologie = věda o psychice (o duševním životě) -> věda o prožívání (v NITRU) a chování (navenek) živých bytostí

- introspekce - pozorování vlastního nitra -> je obtížné, aby se jedna bytost rozdělila na pozorovatele a pozorovaného,

změna činnosti, které věnují introspekci

-> poznat -> pochopit, vysvětlit -> ovlivnit -> předvídat

- praktická (nemusí být studovaný psycholog), vědecká (vystudovaný)

ROZLIŠOVAT:

- popis : „Zodpověděl správně 150 otázek z 200.“, hodnocení : „Student je líný, protože se při vyučování nehlásí.“

Vývoj

- do poloviny 19.stol součást přírodních nebo filozofických věd - nebyla to samostatná disciplína
- V 2.pol.19.stol. - rozvoj přírodních věd -> osamostatnění psychologie
- průkopníci - přírodovědci (Fechner, Weber)
- hlavním cílem - měření psychických jevů, zejména měření vnímání (dopad fyzikálního světa na vnímání)
- „*psychofyzika*“

Wilhelm Wundt - rozšířil „psychofyziku“

- začal zkoumat i jiné jevy: paměť, asociace, účinky léků na vědomí, myšlení, snažil se soustavně vytvářet experimenty
- založil v Lipsku 1879 první psychologickou laboratoř

Významné psychologické směry 20.století

Neobehaviorismus

- **F. Skinner**, USA; 20.století
- snaží se trochu poznat i „černou schránku“; - S-O-R (stimul, organismus, reakce)

- chování je i trochu ovlivněno určitými vnitřními faktory, intervenující proměnná (vnitřní faktory)
- zabýval se tím, jakou roli má odměna a trest při formování odpovědi na podnět
- zakladatel „programovaného vyučování“ -> učebnice se nepřešla stránku po stránce, ale byla tam otázka při jejímž správném zodpovězení se posouvalo dál (odměna) a při špatné odpovědi se vrací zpět (trest)

Behaviorismus „behavior“ = chování

- **J.B. Watson**, USA, 1913 - první náznaky
- je zcela orientován na chování, říká, že psychologie je věda o chování
- odmítá prožívání a introspekci, všechno staví na registrovatelných faktech, je nekompromisní

S-R **S**tymul(podnět) a **R**eakce

„Dejte mi tucet zdravých jedinců a já vám z nich vychovám, co budete chtít“ J.B.Watson, co je vevnitř, je úplně jedno

Hlubinná psychologie (PSYCHOANALÝZA)

- lidské projevy jsou složitou souhrou procesů vědomých a nevědomých
- nevědomí (podvědomí) obsahuje psychické jevy, který si obvykle neuvědomujeme, ale přesto je to součástí života, ovlivňuje nás to a dokonce ho ovlivňuje rozhodující silou

Sigmund Freud (* Příboru 1856-1939)

- pracuje s nevědomím, rozhodující složka lidské psychiky, rozlišil vaginální a klitoriální organismus
- hybná síla - dva pudy: **sexuální** (eros) -> cíl je dosažení *slasti*, **destruktivní** (thanatos = „pud smrti“) -> cíl je *ničení*
- veškerý duševní je pouze důsledkem prolínání těchto dvou pudů

Carl Gustav Jung (1875-1961)

- zakládá **ANALYTICKOU (komplexovou) PSYCHOLOGII**
- původně s Freudem, později se odpojil - rozšířil jeho teorii nevědomí
- hlavním motorem nejsou jen ty dva pudy, ale je jich více (touha po moci, ...)
- nevědomí dělí na dvě skupiny->individuální nevědomí-názor jako Freud, patří tam zapom. zážitky ze života jedince
- >kolektivní nevědomí-obsahuje koncentrovanou zkušenost celé historie lidstva ->

Archetypy (praobrazy)

- poděděny od předků, jedinec se s nimi nemohl setkat, objevují se ve snech, v tíživých situacích, při duševních chorobách

Alfred Adler

- rozešel se s Freudem

- vytváří **INDIVIDUÁLNÍ PSYCHOLOGIE**

- veškeré psychické dění se řídí principem finality, neboli principem teleologickým principem

-> pro psychické dění není důležité příčina, ale účel (něco děláme za nějakým účelem - NĚ z určité příčiny)

- základní životní cíl je určován potřebou začlenit se do společnosti a uplatnit se v ní v lepším případě mít moc, základ.

cílem (pudem) je touha po moci

- při naplňování touhy po moci se objevují překážky -> začneme se porovnávat s ostatními a získáváme pocit méněcennosti

- jedinec s pocitem méněcennosti se ho snaží překonat :

přímou cestou -> kompenzujeme ho jinou (společensky žádoucí) aktivitou, je k tomu potřeba vůle, vytrvalost a trpělivost

nepřímou cestou -> ovládnou své okolí prostřednictvím své nemoci (fyzická či psychická), i podvědomě

Getstaltismus (tvarovací psychologie)

- vznik v Německu, Wertheimer, Kaffka

- reakce proti atomismu, celek není možno vysvětlit jen z jeho částí
- nadsumativnost - celek je něco víc, než všechny jeho části, strukturuje se podle určitých tvarů daných nervovou soustavou

Neopsychoanalýza

- vychází z Freuda ale odklání se od něj
- připouští podvědomí, zahrnuje i zážitky z dětství, hl. zdroj konfliktů je vrstva společenská

Humanistická psychologie

- hl. principem je, že odmítá jakékoli mechanistické pojetí člověka,
- odmítá přístup nomotetický - hledá obecné zákonitosti, které by platili pro všechno
- zdůrazňuje přístup idiografický - objevování jedince, nejdůležitější pro psychiku je, jak sám sebe člověk vnímá a přemýšlí o sobě = SEBEPOJETÍ, každý člověk má dát životu smysl
- člověk je dobrý -> negativní chování vzniká vnějšími podmínkami

Psychologické disciplíny (vědy)

Základní disciplíny

- obecná psychologie- obecně platné zákonitosti, to, co je společné všem (paměť, vnímání,...)

- psychologie osobnosti - zkoumá podobnosti a rozdíly mezi jednotlivci
- vývojová psychologie - jak se psychika mění v čase -> stárnutí
- sociální psychologie - zkoumá vliv společnosti na psychiku člověka
- psychopatologie - zkoumá chorobné abnormality

Speciální disciplíny

- zoopsychologie - rozdíly mezi živočišnými druhy, modely pro chování
- diferenciální psycho - zkoumá rozdíly mezi pohlavími, národy, rasami, rozdíl neznamena ani plus ani minus, je prostě jiný
- psychometrika - zabývá se snahou a měřením psychických jevů
- psycholingvistika - zkoumá vztahy mezi psychikou a řečí

Aplikované disciplíny

- Pedagogická psychologie - sleduje činnost člověka v podmínkách výchovy, zkoumá činitele, kteří ovlivňují chování a vzdělávání
- Psychologie práce - jak se mění pracovní výkon pod vlivem okolností (skupina, prostředí)
- Psychologie klinická (zdravotnická) - diagnostika duševních nemocí, otázky psychoterapeutické péče o nemocné
- Psychologie soudní (forezní) - studuje zločinnost, zachycuje psychologii pachatelů

- Psychologie sportu, dopravy, reklamy,...